

кримінального судочинства. Зрозуміло, що оновлення правового поля у вказаному напрямі не вирішить в один момент усі проблеми діяльності органів досудового розслідування. Однак це дасть змогу закласти якісний правовий фундамент для подальших практичних дій.

Список використаних джерел:

1. М.І Карпенко. Практичні та організаційні проблеми діяльності органів досудового розслідування за новим КПК України. веб-сайт. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>
2. О.В. Білоус. Невідкладні випадки проникнення до житла чи іншого володіння особи у кримінальному провадженні.
3. Процесуальні проблеми особистого обшуку особи під час огляду житла: веб-сайт. URL: <https://blog.liga.net/user/dkonovalenko/article/26528>
4. П.Г. Назаренко. «Принципи недоторканості житла чи іншого володіння особи: загальнотеоретичний аналіз». веб-сайт. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua>.

Дударєва В.В., студент 2-го курсу ННІ№3 НАВС
Науковий керівник: доцент кафедри
криміналістики та судової медицини,
кандидат юридичних наук, доцент **Лісогор В.Г.**

***ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ
КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ***

Недосконалість існуючої системи антикорупційних органів, а також відсутність чіткої державної антикорупційної політики та державних органів, відповідальних за її реалізацію, є одним із найважливіших чинників складної ситуації з корупцією в Україні. Особливе місце в протидії цьому негативному явищу посідає розслідування корупційних злочинів, їх методика і тактика.

Використання тактичних прийомів сприяє ефективності розслідування корупційних правопорушень. Тактичним прийомом може виступати не будь-який, а лише найбільш раціональний і ефективний спосіб здійснення процесуальної дії у певних обставинах його реалізації. Багато вчених відзначають, що криміналістична тактика займає центральне місце в криміналістиці, є загальною системою розслідування злочинів. Таку роль їй відводять у зв'язку з тим, що криміналістична техніка використовується через тактику, без неї вона безпредметна. У свою чергу методика розслідування окремих видів злочинів займається розробкою тактичних прийомів стосовно до розслідування окремих видів злочинів, тобто знову ж ґрунтується на тактиці [2]

Теоретичні проблеми тактичних операцій досліджувалися А. В. Дуловим, який вперше сформулював і висунув цю ідею, В. І. Шикановим і Л. Я. Драпкіним, які її підтримали, П. Д. Біленчуком та іншими. Посилаючись

на детальний аналіз наукових підходів щодо розуміння сутності тактичних прийомів та дискусій із цього приводу, можемо зупинитися на тактичних прийомах при розслідуванні корупційних злочинів [4, с. 36].

Поняття корупційного правопорушення можна визначити, як умисне суспільно небезпечне діяння, за яке передбачена кримінальна відповідальність та яке вчинене суб'єктом, визначеним ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», з використанням особою наданих їй службових повноважень чи пов'язаних із ними можливостей із метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [2].

Важливе значення для подальшого досудового розслідування має ефективне проведення слідчим огляду місця події та затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, пов'язаного з корупцією. При розслідуванні корупційних злочинів огляд має проводитися, зазвичай, до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань чи відразу після цього.

Використовуючи криміналістичну тактику огляду місця події під час розслідування злочинів з ознаками корупції, можна виділити три типових місця проведення огляду: службове приміщення організації, установи, де працює суб'єкт злочину (робочий кабінет, вестибюль та ін.); житло чи інше володіння особи; інші місця, в огляді яких виникне необхідність: місце зустрічі фігурантів злочину поза межами службових приміщень (громадські місця, кафе, офіси тощо), автомобілі, житлові приміщення тощо [3, с. 230].

Особливого значення набуває якісне проведення огляду документів, які стосуються діяльності суб'єкта злочину чи організації загалом. Вилучення документів і їх ретельне дослідження слідчим є необхідною умовою, що сприяє одержанню фактичних даних у ході проведення документальної перевірки [5, с. 108]. Для вирішення цих питань слідчому доцільно запросити для участі в огляді фахівців, зокрема з бухгалтерського обліку, фахівців-криміналістів (для здійснення відеозйомки, проведення замірів, фіксації слідів речовин тощо).

Допит, як обов'язкова слідча дія під час розслідування корупційних діянь, починається з встановлення особи допитуваного, роз'яснення його прав і обов'язків, свідок і потерпілий попереджаються про кримінальну відповідальність за давання завідомо неправдивих показань, свідок також за відмову давати показання. В ході допиту, у разі відмови підозрюваного відповідати на запитання чи давати показання, вдаватись до таких роз'яснень чи «умовлянь» категорично заборонено. Тактичні прийоми допиту підозрюваного у справах про корупційні злочини істотно відрізняються від

тактики допиту, що використовується під час розслідування інших злочинів. Аналіз типових слідчих ситуацій, що виникають у корупційних справах, свідчить про переважання складних ситуацій [1]. Слідчому, незважаючи на обмеженість в часі під час розслідування корупційних злочинів, необхідно ретельно готуватись до допиту підозрюваного та враховувати кожний можливий варіант захисту. За наявності істотних протиріч в показаннях раніше допитаних при розслідуванні корупційних злочинів осіб проводиться одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб для з'ясування причин розбіжностей у їхніх показаннях. Метою цієї слідчої дії є подолання установки раніше допитаної особи на дачу завідомо неправдивих свідчень і отримання правдивих показань щодо учасників окремих епізодів, часу і місця зустрічей корумпованих осіб або інших учасників різноманітних проявів корупції, зокрема передачі предмета хабара або підкупу. В подальшому, під час розслідування корупційних злочинів можуть призначатися різні види судових експертиз, зокрема: судово-економічна, судово-товарознавча, судово-технічна, криміналістична (техніко-криміналістична) – дослідження документів; а також почеркознавча, авторознавча, фоноскопична та інші спеціалізовані експертизи [5, с. 112].

Отже, під час розслідування корупційних правопорушень використовуються тактичні прийоми допиту, огляду місця події, обшуку та ін. Застосування тактичних прийомів забезпечить можливість кращого та ефективного розкриття цих правопорушень.

Список використаних джерел:

1. Кримінально-процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
2. «Про запобігання корупції» [Електронний ресурс] : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
3. Василичук В. І. Засади запобігання та протидії корупції в Україні : [навч. посіб.] / В. І. Василичук, С. С. Чернявський, О. М. Юрченко та ін. – К. : ФОП Кандиба Т. П., 2015. – 230 с.
4. Абдрашев Р. М. Теория и практика расследования коррупционных преступлений в системе правоохранительных органов: автореф дис. докт. юрид. наук: Абдрашев Руслан Муратханович. – Республика Казахстан, Алматы, 2010 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.academymvd.kz/ru/images/dissovet/abrdashev.doc.
5. Тактика розслідування злочинів. Поняття криміналістичної тактики, її значення в діяльності приватних детективів та детективних агентств // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.detektiff.com.ua/rozsliduvannya-zlochiv>.